

Iniciatives per garantir l'accessibilitat

Universitat sense barreres mentals

Un programa de la UAB ajuda alumnes amb trastorns psicològics i d'aprenentatge

ANA MACPHERSON
Barcelona

De vegades n'hi ha prou amb comptar amb un company a classe que es comprometi a passar els apunts, perquè li resulta impossible atendre i anotar-ho tot amb rigor. O potser el que es necessita és saber que tindrà més temps en l'examen. O un ordinador. O una lupa per a les pràctiques. També que algú ho sàpiga i entengui aquesta reacció estranya de l'alumne en un moment concret. O que un especialista en psicopedagogia ajudi a pensar el ritme d'exàmens tolerable per a la seva discapacitat i proposi d'organitzar el curs pensant en aquesta situació particular.

Són algunes de les mesures que es prenen per fer accessible els estudis universitaris a persones amb alguna mena de discapacitat, no només cadires de rodes, ceguesa, sordesa o alguna alteració de la mobilitat, sinó també els trastorns com el d'atenció (TDAH), la dislèxia o el bipolar. I és aquest grup de discapacitat el que més creix.

Aquests programes per garantir la igualtat d'accés es duen a terme a totes les universitats. En el cas de la UAB, se n'encarrega la Fundació Autònoma Solidària i el punt de partida d'aquesta tasca es va fixar fa catorze anys, el 1999, quan aquesta universitat va aprovar el seu *Reglament d'igualtat d'oportunitats per a persones amb necessitats especials*. "És el nostre compromís, que va partir dels mateixos estudiants", resumeix Judit Oliver, psicopedagoga del programa de l'Autònoma, el Piune.

Per a molts estudiants amb diagnòstics com ara dèficit d'atenció, dislèxia, Asperger o malalties mentals com trastorn bipolar, depressió severa o esquizofrènia la universitat és sovint inabastable. "Perquè t'estaves abans", explica Jordi Lesán, estudiant de Genètica. En el seu cas la barrera es va interposar just abans de la selectivitat. "L'ensenyament està basat en la lectura i allà és on jo ensopego. Però no en la meua capacitat d'adquirir coneixements. És evident que hi ha altres vies d'accés als mateixos continguts". I és el que intenta posar sobre la taula el Piune. "Bus-

quem formulem accessibles també als professors. Per exemple, poden facilitar un power-point abans de la classe o dels exàmens perquè puguin treure-li el màxim partit, o canviar l'interlineat i simplificar els enunciats en els exàmens. Sense baixar gens el nivell", assenyalava Oliver.

"No és fàcil escriure a la pissarra i alhora no donar l'esquena a l'alumne sord que necessita veure't els llavis", explica Santiago Tejedor, tutor d'estudiants amb necessitats especials a Ciències de la Comunicació. Com a professors, no tenen ni idea de com

afrontar aquestes dificultats. "Ho resollem amb massa voluntarisme", reconeix el professor.

Són els mateixos estudiants els que acudeixen a aquests serveis. "No sabem quants n'hi ha. Ells decideixen donar-se a conèixer i sol·licitar els ajuts. I estudiem amb cada un que és el que els interessa i quins ajuts els seran útils. Ells decideixen si s'informa els professors o només algun coordinador", explica Judit Oliver. Intenten que no hi hagi paternalisme, "som a la universitat", emfatitza Tejedor.

Durant el curs passat, a l'Autònoma es van atendre a 127 estudiants, dels quals 17 tenen un trastorn mental i 19 són estudiants amb dificultats d'aprenentatge. El nombre creix cada any, sobretot el d'estudiants amb dificultats psicològiques. "L'any passat vam tenir per primera vegada un cas d'ansietat; els professors van aprendre com reaccionar davant un atac", explica Yolanda Rodríguez Sellés, tutora d'alumnes especials en Traducció i Interpretació. "Aquest any tenim el primer Asperger". "Són un exemple de superació i a més ens obliguen a un altre plantejament pedagògic", admet Tejedor. ●

NOVES NECESSITATS

Creix la proporció d'alumnes amb discapacitat per causes psicològiques

ELS AJUTS MÉS FREQUENTS

Un voluntari per a apunts, més temps d'examen i professors que coneixin el cas

Els estudiants valoren el programa d'ajuda

JORDI LESÁN, dislèxic, estudia Genètica

"En segons quin ambient semblo idiota"

■ "Llegir per a mi és una tortura". Jordi Lesán, 36 anys, es considera d'intel·ligència elevada i amb molts coneixements, "encara que hagi llegit dos llibres en la meua vida". Prové del cinema, món que el va acollir quan a COU, amb diverses matricules d'honor i excel·lents a les assignatures de ciències, li van comunicar que havia de repetir perquè no aprovava anglès. I va llançar la tovallola. "Cine era llavors una formació no reglada i se'm permetia aprendre d'una altra manera, no exclusivament a partir de la lectura. Però fa uns anys vaig pensar invertir el que havia guanyat i apostar per allò que de debò volia fer. Ara o mai, i vaig fer l'examen de majors de 25 anys i vaig entrar a Genètica. S'entra amb un 10,3. Sóc a tercer".

La seva dificultat més evident com a conseqüència de la dislèxia és que triga a trobar el sentit de moltes sigles i conceptes molt abstractes. "Són al meu cap, els conec,

però no els reconec fins al cap d'una estona". Per això un dels ajuts que rep és el que li proporciona un company voluntari, que s'ha compromès a passar-li els apunts.

"En anglès sóc un pària; utilitzo traductors". També demana ajuda a companys. "El problema és el cansament i la constant justificació. 'Si tu ets molt llest, com no pots amb això o allò'. Sé que tinc una intel·ligència elevada, però en segons quin ambient semblo idiota". Per exemple, a l'escola, on des de petit estava castigat copiant a la pissarra per la seva mala cal·ligrafia o per no llegir "perquè no et dona la gana".

Sobre les facilitats que li donen els professors és una mica escèptic, tot i que amb honoroses excepcions. "Creuen que només necessito més temps i no és així. Busco el meu propi canal, vaig a un ritme diferent i hi ha exercicis que van en contra meu: si he de llegir articles, per exemple. El concepte ja l'he entès abans, però llegir és un infern. Vaig llegint cap endavant, cap endarrere, cap endavant... Busco sempre vies alternatives, documentals, per exemple". El més important del programa de l'Autònoma, el Piune, és tenir algú que entén el que passa.

ALICIA CASAS, bipolar, acaba Criminologia

"Que algú ho sàpiga et dona seguretat"

■ Va debutar amb el seu trastorn bipolar el 2003. Abans havia passat per la universitat. Filosofia. Però la seva vida familiar havia fet uns quants tombs i el seu psiquiatre li va proposar millorar la seva vida fent alguna cosa amb horari. "Em van dir: 'Apunta't d'oient a una cosa que et resulti atractiva'. Però vaig decidir apuntar-me del tot. L'any passat vaig fer un Erasmus a Manchester i tinc tres assignatures per a aquest curs. Acabo Criminologia, que no és *CSI*".

Es va assabentar d'aquest programa de suport a la universitat navegant per internet. "Vaig anar a demanar-los consell perquè jo estava acostumada a ser la millor de la classe i em costava estudiar, em sentia insegura. Em van plantejar parlar amb els professors. Et dona seguretat que algú sàpiga que estàs prenent medicació i que pots tenir estones complicades, controlades, però complicades, o que en

DIUMENGE, 13 OCTUBRE 2013

TENDÈNCIES

LA VANGUARDIA 41

**ESTUDIANTS
UNIVERSITARIS
AMB DISCAPACITAT****Creixement**

A les universitats catalanes hi ha 2.109 estudiants amb discapacitat, segons dades del 2011. En un any el nombre va créixer el 14,4%. En els darrers sis anys, el 275,9%.

Afectacions psicològiques

El grup d'alumnes amb discapacitat que més va créixer en els últims anys va ser el d'afectacions psicològiques: entre el 2008 i el 2011 l'increment va ser del 76,5%

Psicologia i Dret

Les carreres amb més alumnes amb discapacitat matriculats van ser **Psicologia** (181), **Dret** (169), **Administració i Direcció d'Empreses** (104), estudis relacionats amb la **informàtica** (100) i **Humanitats** (69)

Els estudiants Alicia Casas i Jordi Lesán, en una aula de la Universitat Autònoma

GEMMA MIRALDA

algun moment puc tenir un atac epilèptic, com em va passar l'any passat a Anglaterra. No he d'anar explicant, just en el pitjor moment". A Manchester també va tenir contacte amb un equip semblant al de l'Autònoma. No creu que necessiti més temps per a un examen i li encanta llegir i escriure, així que no hi ha problemes típicament acadèmics. "Per a mi és més important saber que el professor sap que puc tenir ansietat i he de sortir de classe i anar-me'n a casa. I després parlaré per correu electrònic".

Tenir un trastorn bipolar té una bona dosi d'estigma. "Per això sempre treballa amb el mateix grup a classe. Ells ho saben, tinc la seva ajuda per a apunts si és necessari". Una altra cosa és l'exhibició. Quan a l'aula s'ha sabut el seu cas s'ha sentit malament, li ha fet mal estar en boca dels altres.

La medicació minva alguna de les seves facultats. La memòria a curt termini, per exemple, també la capacitat de retenir. "Però la meua bipolaritat em dona aquest punt de superioritat que m'ajuda", reconeix amb certa ironia. "Ara em sento com els altres, no millor".

H., Asperger, estudia Ciència Política**Un company de suport i la gravadora**

H. no té cap interès a donar el seu nom ni a descriure en primera persona el seu cas. Però està satisfet de cursar la carrera de Ciència Política i Gestió Pública a l'Autònoma. És un jove de 23 anys exigent a qui li apassiona la política. Té un trastorn de l'espectre autista i aquesta és una important barrera per anar a classe, però no per al coneixement. Ell pertany al grup dels d'alta funcionalitat. El seu diagnòstic va associat a una gran dificultat per les relacions socials. Això, a classe, corre el risc de ser interpretat com a rebel·lia o mala educació. No té el telèfon de ningú de classe. Ni li resulta còmode treballar en equip. Ni prendrà la iniciativa. Per això la mediació de l'equip del Piune és fonamental perquè els seus professors puguin entendre les seves característiques sense malinterpretar-lo.

També interfereixen en la seva atenció alguns pensaments obsessius que li impedeixen de seguir el que passa a l'aula: per

exemple, un mapa (li apassiona la geografia). Per això l'ajuda portar una gravadora.

Les seves dificultats socials, derivades de la medicació per controlar una depressió més gran durant l'adolescència o el rebuig a diverses escoles han dificultat el seu desenvolupament acadèmic. I tot això acovardeix, convida a tancar-se en un entorn que no sigui gaire hostil.

Per això cursar aquest grau a Bellaterra és un repte per a ell i per al programa d'atenció a alumnes amb alguna discapacitat. Per exemple, una ajuda bàsica és comptar amb un company de classe voluntari que es converteix en el seu enllaç: per a apunts, per a exàmens, per avisar-lo de canvis i novetats. Una altra ajuda essencial ha estat que els tècnics del Piune planifiquessin amb ell les assignatures i el seu ritme. "És molt autoexigent i es posa metes molt altes. Posa molt de la seva part i no aconsegueix demostrar el que sap", descriu la mare. Per tant, els especialistes del Piune van discutir amb ell un pla que li permetés èxits sense excés d'exàmens alhora. Utilitza l'anomenada via lenta. És una programació més flexible que facilita, per exemple, matricular-se de menys crèdits cada any.